

Aan Provinciale Staten

ONDERWERP	Herijking Kwaliteitsgids Utrechtse Landschappen	TELEFOONNUMMER	+31615349639
DATUM	30-08-2022	E-MAILADRES	carola.berkelaar@provincie- utrecht.nl
DOCUMENTNUMMER	UTSP-1745350103-2295	DOMEIN/OPGAVE	SLO
VAN	Carola Berkelaar	TEAM	SRO
NUMMER PS	PS2022RGW	PORTEFEUILLEHOUDER	Van Essen
BIJLAGE	Kwaliteitsgids Utrechtse Landschappen in vijf katernen		

Geachte dames en heren,

Essentie / samenvatting:

De Kwaliteitsgids Utrechtse Landschappen is geactualiseerd en aangevuld voor een aantal nieuwe ontwikkelingen. De kernkwaliteiten voor de verschillende landschappen in de provincie zijn opgenomen in de Omgevingsvisie / (Interim)-Omgevingsverordening. In de geactualiseerde kwaliteitsgids worden de kernkwaliteiten nader toegelicht en wordt inspiratie geboden voor het omgaan met de kernkwaliteiten bij de verschillende ruimtelijke opgaven.

Inleiding:

De vastgestelde Kwaliteitsgids Utrechtse Landschappen bestaat uit vijf katernen: Eemland, Gelderse Vallei, Utrechtse Heuvelrug, Groene Hart en Rivierengebied. In de Omgevingsvisie en Interim Omgevingsverordening zijn de kernkwaliteiten van de landschappen vastgelegd en wordt naar de Kwaliteitsgids verwezen als informatiebron. Bij de vaststelling van de Omgevingsverordening is de herijkte Kwaliteitsgids aangekondigd. De Kwaliteitsgids bevat een nadere toelichting op de kernkwaliteiten en biedt inspiratie op nieuwe opgaven om deze zo vorm te geven dat zij passen bij de kwaliteiten van het landschap. De gids behandelt alleen de landschappelijke kwaliteiten.

Toelichting:

De Kwaliteitsgids 2011 is destijds opgesteld als nadere uitwerking van de kernkwaliteiten zoals door het Rijk opgenomen in de AMvB Ruimte*. Deze kernkwaliteiten zijn door de provincie opgenomen in de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie (PRS) en geborgd in de bijbehorende Verordening (PRV). De Kwaliteitsgids helpt bij het werken met de kernkwaliteiten. De komst van de Omgevingswet en de stap van PRS en PRV naar Omgevingsvisie en (Interim) Omgevingsverordening was mede aanleiding om de werking van de kwaliteitsgids te evalueren. Na vaststelling van de Omgevingsvisie en Interimverordening in maart 2021 is gestart met het aanpassen van de Kwaliteitsgids uit 2011 naar een Kwaliteitsgids anno 2022 die past bij de nieuwe Omgevingsvisie en bij het werken met de Omgevingswet.

Uit een evaluatie in 2020 is gebleken dat de verschillende gebruikers bij de provincie, gemeenten, adviesbureaus en beheerorganisaties bekend zijn met de gids en deze inzetten bij de landschappelijke inpassing van verschillende

*Algemene Maatregel van Bestuur Ruimte = Besluit algemene regels ruimtelijke ordening = Barro

(gebieds-)ontwikkelingen in de provincie. De Kwaliteitsgids wordt intern en extern gebruikt en ook particulieren en initiatiefnemers zijn in de gidsen geïnteresseerd. Ook bleek uit de evaluatie dat er een wens is voor een digitale versie van de Kwaliteitsgids.

Aanleidingen voor actualisatie

De Kwaliteitsgids uit 2011 is aangepast vanwege de volgende nieuwe ontwikkelingen:

- Gemeente Vijfheerenlanden (uitbreiding met voormalige gemeenten Leerdam en Zederik)
- Omgevingsvisie en -verordening (en de invoering van de Omgevingswet).
- UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies
- Grote opgaven als woningbouw (bijbehorende mobiliteit), duurzame energie, bodemdaling, strategisch bosbeleid, klimaatadaptatie en de landbouwtransitie.

Kwaliteitsgids als inspiratie bij Omgevingsvisie

De katernen van de Kwaliteitsgids zijn geen beleid, maar zij bieden handvatten en inspiratie om nieuwe opgaven zodanig vorm te geven dat zij passen bij de kernkwaliteiten van het landschap. Het is de ambitie dat in 2050 bij ontwikkelingen is voortgebouwd op de kernkwaliteiten van onze karakteristieke landschappen.

Voor het Groene Hart is dezelfde set kernkwaliteiten door alle drie de provincies opgenomen in het beleid.

In artikel 7.11 van de Omgevingsverordening (en artikel 7.9 Interim Omgevingsverordening) wordt aangegeven dat: "in een omgevingsplan bestemmingen en regels worden opgenomen ter bescherming van de kernkwaliteiten van de landschappen en een beschrijving wordt opgenomen van de kernkwaliteiten en de wijze waarop met de bescherming ervan wordt omgegaan."

De Omgevingsvisie en -verordening verwijzen naar de Kwaliteitsgids voor een uitgebreide beschrijving van de kernkwaliteiten en handvatten voor het omgaan met de kernkwaliteiten. Het betreft respectievelijk paragraaf 4.6.1. en artikel 7.11 met bijlage Toelichting op 7.11.

Bij veel ontwikkelingen wordt de gids gebruikt om een goede landschappelijke inpassing te realiseren. De ontwikkelprincipes zijn een start van een gesprek tussen de verschillende partijen over de landschappelijke kwaliteit. Bij grote ontwikkelingen is een gebiedsgerichte aanpak vanuit meerdere opgaven nodig, waarbij de landschappelijke kwaliteiten worden aangepast. De ontwikkeling gaat uit van de bestaande kenmerken en essentiële structuren. Het verhaal van het landschap blijft leesbaar, terwijl er een nieuwe laag wordt toegevoegd. In de Kwaliteitsgidsen is op voorhand niet aangegeven waar de transitie exact zullen plaatsvinden. Dit is immers afhankelijk van waar bepaalde opgaven concreet gaan landen en hoe ze onderling en met de bestaande kernkwaliteiten combineerbaar zijn.

Veranderingen in de Kwaliteitsgids

Om hierboven beschreven opgaven en ontwikkelingen goed te faciliteren is de Kwaliteitsgids op een aantal onderdelen aangepast en aangevuld.

- De status van de Kwaliteitsgids is een inspiratiedocument bij de Omgevingsvisie en -verordening. In het document zijn de teksten hierop aangepast.
- De belangrijkste verandering is de uitvoering als interactieve Pdf, waardoor het mogelijk is om door te verwijzen naar andere informatiebronnen. Ook kan een mogelijke actualisatie gelijk oplopen met de aanpassingsrondes van de Omgevingsvisie.
- De Kwaliteitsgids verwijst nu naar de documenten van het UNESCO-Werelderfgoed Hollandse Waterlinies. In de Kwaliteitsgids-katernen van het Groene Hart en Rivierengebied worden de Waterlinies wel beschreven, vanwege de samenhang met het landschap. Voor de ontwikkelprincipes wordt echter verwezen naar de Gebiedsanalyses, die zijn opgesteld voor de verschillende deelgebieden van de Hollandse Waterlinie.
- Voor een aantal thema's is de gids aangevuld met ontwikkelprincipes. Dit zijn thema's zoals duurzame energie, bossenstrategie en klimaatadaptatie.
- Om te faciliteren bij een gebiedsaanpak waarin meerdere grote opgaven in een gebied samen komen is een ontwikkelprincipe voor gebiedsontwikkeling toegevoegd: het transitielandschap.

Vervolgprocedure / voortgang:

De Kwaliteitsgids wordt nog digitaal toegankelijk en raadpleegbaar gemaakt en aangevuld met nieuwe foto's, waarna deze beschikbaar komt op de provinciale website.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen